

**MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARDA SHAXSGA
YO‘NALTIRILGANTA‘LIM ASOSIDA INOVATSIYA
TEXNOLOGIYALARDAN UNUMLI FOYDALANISH.**

Sulaymonova Elnora Maksudovna

*Qashqadaryo viloyati Shahrisabz tumani Pedagogika kolleji Maktabgacha ta‘lim
kaferdra mudiri*

Annotatsiya: *Ushbu maqolada maktabgacha yoshdagi bolalarda shaxsgayo ‘naltirilganta‘limasosidainovatsiyatexnologiyalardanunumlifoydalanishhaqidabay onqilingan.*

Kalitso‘zlar: *ta‘limtarbiya, ruhiy-fiziologik, faoliyatturlari, ko‘nikma, bolalarhuquqi, aqliyfaoliyat.*

O‘zbekistonRespublikasiningmustaqillikkaerishishimaktabgachata‘limtashkilotl ariningoldiga - yangidemokratikdavlatningfuqarolarinishakllantirishdekmuhimvazifaniqo‘ydi. Bu esahozirgivaqtdamaktabgachata‘limtizimidadaavrtalabigajavobberadiganmutaxassislariniazariybilimlarbilanbirqatordajahonandozalarigamosholatdatayyorlash, ularningmalakasinioshirishzaruriyatini keltiribchiqaradi.

SHubilanbirgamaktabgachata‘limniislohqilishningasosiyshartlaridanbiri - buyukma‘naviyfazilatlarigaega, insoniyfazilatlarinio‘zidamo‘jassamlashtirgan, yetukkadrsifatidafaoliyatyuritayotganmutaxassislaravlodiniyetishtirishni talab etadi.

Hozirgidavrningbutalabi - matabgachata‘limtarbiyalanuvchilariniaxloqanvama‘nanyetuk, komilinsonlarqilibtarbiyalashvazifalarinibajarishni talab etadi. MTT rahbarlarivapedagogkadrlerioldidaturganengdolzarbvazifalardanbiri - erkinfuqaroma‘naviyatini, ozodshaxsnishakllantirishmasalasiidir. Boshqachaaytganda, o‘zxaq-huquqlarinitaniydigan, o‘zkuchivaimkoniyatlarinianglagan, atrof dasodirbo‘layotganvoqeavahodisalarigamustaqilmunosabatbilanyondashgan, aynizamondashaxsiymanfaatlarinimamlakatvaxalqmanfaatlaribilanuyg‘unxoldaqur adiganerkin, harjihattanbarkamolinsonlarnitarbiyalashlozim. Shu jihatdanolganda, barkamolinsonnitarbiyalashavvalo, pedagoglardanulkanmahoratvamas‘uliyatni talab qiladi. Ustozlikmahoratvatarbiyachiliksan‘atiningtayyorandozasiyoki qolipimavjudemas. Ushbusan‘atniegallashuchuninsondankattakuch, ijodkorlikvako‘pyilliktajriba talab etiladi.

O'zbekistondamktabgachata'limniislohqilishningasosiyomillaridanbirikomilinsonta rbiyasida "shaxsmanfaatlarivata'limustuvorligi" masalalariborasidabirqatorolimlarizlanisholibbormoqdalar. Bular R.H. Djuraev, J.G'. Yo'ldoshev, S.Turg'unov, R.Safarova, M. Yuldashev, SH.A. Abdullaeva, Y. M. Asadovlardir.

O'zbekistondamktabgachata'limtiziminitubdanislohqilishbo'yichakengmiqyos dagiishlarningamalgaoshirilishinatijasidabugungikundamamlakatimizmaktabgachat a'limtashkilotlaridailmiyvapedagogiktarkibtubdano'zgardi, zamonaviyo'quv- dasturiyasosga, moddiy- texnikbazagaegabo'lganta'limmaskanlarisifatidasamaralifaoliyatko'rsatmoqda.

Maktabgachata'limtizimifaoliyatiningpedagogik-psixologikasoslari, davlatvanodavlatmaktabgachata'limtashkilotlarihamdaularningmuqobilturlarinitash kiletishningpedagogikshart-sharoitlari, maktabgachata'limtashkilotlarifaoliyatinitashkiletishningxukukiy-me'yoriyasoslari, boshqarishdajahontajribasivaunita'lim- tarbiyajarayonigatatbiqetishtexnologiyalarinio'rganishvashuasosdachora- tadbirlarnibelgilash, amaliyotgajoriyqilishishlarijadallashmoqda.

Maktabgachata'limtiziminingyangiavlodrahbarlarinishakllantirishmasalasi ham kundalikdolzarbahamiyatkasbetuvchimasalalarsirasigakiradi.

Bundarahbarningmuvofiqlashtirish, rejalashtirish, tartibgasolish, nazoratqilishvabaholashvazifalaribilanuyg'unlikdabajarilishilozimbo'lganvazifalarit o'g'risidae'tirofetilganfunksiyalarbolalarningintellektualjihaddanvoyagayetishiga, ma'naviybarkamolshaxsbo'libshakllanishigavapedagogxodimlarningilmiy- ma'naviyjihaddano'sishiga, siyosiyvafuqarolikpozitsiyasiningmustahkamlanishigaolibkeladi. MTT

pedagogxodimlaridankengbilimdonlik, puxtaamaliytayyorgarlik, yuksakpedagogikmahorat, kompetentlikvajodkorlik talab etiladi. Maktabgachata'limjarayonidainsonparvarlikomilinita'minlaydiganustozlarningshaxs iysifatlarigaquyidagilarkiradi: talabchanlik, haqqoniylik, halollik, mehribonlik, xushmomalalik. Ushbusifatlarpedagogningta'lim-

tarbiyaoluvchilaruchunahamiyatini belgilashikerak. Zero, shaxsiysifatlaro'qitishvatarbiyalashmahoratigata'sirko'rsatadi.

MuhtaramPrezidentimizSh.M.Mirziyoevo'zining "Buyukkelajagimiznimardvaolijanobhalqimizbilanbirgaquramiz" kitobida: "O'zخالqigafidoyi, biz boshlaganishlarnidavomettirishgaqodirbo'lgan, hartomonlamayetukrahbaroldidadolzarbvazifa - kelgusiavlodnikomilinsonqilibtarbiyalashvazifasituribdi"-deganfikrnie'tirofetadilar.

Darhaqiqat,

XXI

asrdaijtimoiy

iqtisodiy munosabatlarning rivojida inson aql-zakovatiga va ma'naviyatiga asosiy muvofiqlashtiruvchi, rivojlantiruvchi omil va vosita ekanligi toboranamoyon bo'lmokda.

SHuning uchun inson parvarlik bozori iqtisodiyotiga asosida huquqiy, demokratik davlat, erkin fuqarolik jamiyati qurilishining bosh tamoyil sifatida maydonga chiqdi.

Maktabgacha ta'lim tizimida ta'lim sifatida

tarbiyaviy xodimlarning kasbiy rivojlanishitavsifibo'lib,

zamonaviy bosqichdagi iqtisodiy taraqqiyot talablariga mos kasbiy faoliyatni muvaffaqiyatli yurituvchi mutaxassis qobiliyatiga asoslangan ta'limni ta'lim bilan belgilanishie'tirof etiladi.

Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida o'quv faoliyatining sifatini o'quv jarayonini rejalashtirish, uni amalga oshirish, o'quv reja, dasturlarining mazmun mohiyatiga asoslangan, balki bolalarning o'lgan bilimlari, malakavako'nikmalari, mustaqil ravishda o'lgan bilimlari bilan bog'liq ta'lim natijasi sifatiga asoslangan bo'lsa.

Har tomonlama taraqqiyotga, aql va ma'nan barkamol, jismonan varuhantetik farzandlarning maktabgacha tarbiyasida tashkilotlarida kamol toptirish ahamiyati,

Vatanimizning ravnaq bugungi kunda yoshavlodlarga bergan ta'lim sifatida tarbiya mohiyatiga asoslangan barcha bog'liqlik alohida dolzarblikka e'tibor beriladi.

Mamlakatimizda bular amalga oshirilayotgan islohotlar buyuk ma'naviy fazilatlariga ega, insoniy fazilatlarini o'zida jamgarmashtirgan, yetuk kadrlar sifatida faoliyat yuritishga zamin hozirlaydi.

O'zbekistonda maktabgacha ta'lim tizimining tubdan isloh qilishida ta'lim jarayonining barcha shakllarini eng qulay va samarali holatda tashkilotlash,

ularni shaxs kamolotiga qasdlar tomonidan o'qitirish,

tarbiyaviy xodimlarning darajasi va sifatini o'zaro qarash,

qobiliyatni shakllantirish va ularning darajasi va sifatini o'zaro qarash va o'qitirish ishdir.

Pedagogning ko'pqirrali faoliyatiga asoslangan qobiliyati, ijodkor va fidoyi bo'lishi hamda shogirdlari barkamol insonlar qilib tarbiyalash masalasi davlat siyosatida rasmiy darajada dolzarb masalalardan biridir.

Pedagogik mahoratga ega bo'lgan pedagog tarbiya dasturini qurish va o'qitishga qodir bo'lgan nufuzli rahbar,

o'ziga keladigan yoshavlodning ma'naviy dunyosini tushunadigan,

ularning tushunishini his qila oladigan, ichki dunyosini o'ziga bog'liq bola shaxsiga mohirlik bilan avaylab yondashadigan, donolik va ijodiy dadillik, ilmiy tahlil, xayol va fantaziya, chuqur ilmiy tafakkurga ega bo'lgan shaxslardir.

Mustaqil O'zbekistonda pedagoglik kasbi gahur e'tibor va unisharaflash beqiyosdir, shu bilan birga ustozlar oldiga o'qitiladigan mas'uliyat ham katta. Hozirgi kunda o'zining fidokorona mehnatiga asoslangan qitish va tarbiyalash sifatida

nioshirishgakattahissaqo'shayotganijodkorpedagoglar, olimlar,
tadqiqotchilarsoniyilsayinortibbormoqda.

BularningbarchasimustaqilO'zbekistondiyoridapedagogshaxsigabo'lgane'zoz,
e'tibordandalolatdir.

Bola

shaxsiningshakllanishjarayonitarbiyavata'limsharoitidainsoniyatningijtimoiy-
tarixiytajribasinio'zlashtirishorqaliamalgaoshiriladi. Bu xilma-
xilfaoliyatturlaridaroyberadi. Natijada bola

o'ziyashayotganjamiyatijtimoiymunosabatlarisistemasiqakiradi.
Tarbiyavata'limjarayonidakattayoshliodambolagatushunarlibo'lganmazmunnitana
ydi, uningozlashtirishigarahbarlikqiladi. Bola
shaxsinirivojlantirishdatarbiyaningyetakchilikrolishubilanbelgilanadi.

Tarbiyaningoz'zgarishibolaning «engyaqinrivojlanishzonalari» (L.S. Vigotskiy)
bilanbog'liqbo'lib, ularanchamurakkabmazmundagibilimlar, ko'nikmalar,
faoliyatturlarivahokazolarnio'zlashtirishgaruhiy-

fiziologikimkoniyatlarpaydobo'lishibilanajralibturadi (masalan,
emaklashdankeyinyurish; bijir-bijirdankeyinfaolnutqnio'zlashtirish;

anchamiqdordagitasawurlargaegabo'lgandankeyintushunchalardarajasidagibilimlar
nio'zlashtirish; buyumasosidagio'yin, mehnatfaoliyatiningvujudgakelishivah.k.)

Tarbiyaningoz'zgarishibolaning «engyaqinrivojlanishzonalari» (L.S. Vigotskiy)
bilanbog'liqbo'lib, ularanchamurakkabmazmundagibilimlar, ko'nikmalar,
faoliyatturlarivahokazolarnio'zlashtirishgaruhiy-

fiziologikimkoniyatlarpaydobo'lishibilanajralibturadi (masalan,
emaklashdankeyinyurish; bijir-bijirdankeyinfaolnutqnio'zlashtirish;

anchamiqdordagitasawurlargaegabo'lgandankeyintushunchalardarajasidagibilimlar
nio'zlashtirish; buyumasosidagio'yin, mehnatfaoliyatiningvujudgakelishivah.k.).

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1PulatovSh.N.Sankhya-ancient Indian philosophical school. //PUSTAK
BHARATI RESEARCH JOURNAL// JAN-June. ISSUE Toronto, Canada. No: 1-2,
2020.

2Qodirova F.R., Qodirova R.M. Bolalarnutqinirivojlantirishnazariyasiva
metodikasi. – Toshkent: «Istiqlol», 2006.

3 “Ilk qadam” davlattoquv dasturi OzbekistonRespublikasiMaktabgachata“lim
vazirligining 2018-yil 7-iyuldagi 4-sonli
hay“atyig„ilishi qaroribilantasdiqlanganvanashretilgan dasturi.

4 Г.И.ХАСАНОВА “Таълимжараёнидадастурлаштирилганўқитиш

технологиясиданфойдаланишнинг афзалликлари” Жиззах: 2020. 420 бет.
223- 225б

5 М.Усмонова .Ўқувчи шахсига йўналтирилган педагогик
технологиялар Таълим технологиялари. 2016 йил. 4-сон.